

Over de behandeling van haemoptoe met inhalaties van liquor ferri sesquichlorati

<https://hdl.handle.net/1874/235031>

J. a. IV 29

mm 11730

Prof. Long
v. 1. 1

Broch. a. partial

OVER DE BEHANDELING VAN HAEMOPTOE MET INHALATIES VAN LIQUOR FERRI SESQUICHLORATI,

DOOR

Dr. P. Q. BRONDGEEST.

De plaatselijke behandeling van de ziekelijke aandoeningen der luchtwegen, door inademing van vloeistoffen in dampvorm gebragt, heeft in den laatsten tijd eene groote uitbreiding verkregen. Nergens echter kan men op zulke schoone resultaten wijzen als bij de behandeling van bloedingen der luchtwegen, door middel van styptische inhalaties. De belangrijkste waarnemingen hieromtrent zijn zonder twijfel die van Fieber 1) zoowel wegens de uitvoerigheid, waarmede zij worden vermeld, als wegens het gelukkig gevolg, waarmede de aanwending bekrond werd. Wij beamen volkomen wat Fieber

1) Wiener Med. Wochenschrift 1863, n°. 49, 50; 1864, n°. 27; 1865, n°. 5, 6, 7 en 8.

over de waarde dezer methode mededeelt: „Hatte die Inhalationstherapie,“ zoo lezen wij, „mittels des Pulverisateurs „auch kein anderes Verdienst, als dass sie die Einführung „der Hämostatica bis unmittelbar an die blutende Stellen „oder in deren nächste Nähe ermöglicht — es würde schon „dies genügen um ihr einen ehrenvollen Platz in der Reihe „der verschiedene Heilmethoden zu sichern. Nicht nur „eines der gefährlichsten Symptome wird durch die Ein- „athmung von Stypticis oft augenblicklich gehoben, son- „dern auch der Humanitätsrücksicht, den Kranken von „einem Leiden zu befreien, das ihn aus äusserste äng- „stigt und namentlich die Phthisiker aus dem tröstlichen „Wahne der Besserung den ihnen die Natur zur Erleichterung ihres Siechthums verlieh, in furchtbaren Weise „aufschreckt, auf das schnellste und wirksamste Rechnung getragen“ 1).

De waarnemingen van Fieber deden mij het voornemen opvatten, om bij voorkomende gelegenheid van deze geneeswijze gebruik te maken.

Wij deelen de resultaten, bij drie gevallen verkregen, hier mede.

Tot pulverisatie der vloeistof werd de bekende Bergson'sche toestel gebezigd, die wegens zijn gemakkelijke aanwending en draagbaarheid de voorkeur boven andere verdient.

Den 3 Nov. 1861 werd ik geroepen bij den Heer de H., oud 57 jaar, chef eener uitgebreide steenhouwerij, reeds sedert een jaar onder mijne behandeling wegens tuberculosis pulmonum. Patient geeft van tijd tot tijd kleine kalkconcrementen op, en dagelijks een groote hoeveelheid geelachtige sputa, somtijds met

1) Die Inhalation medicamentöser Flüssigkeiten etc., von Dr. Friedrich Fieber, p. 133.

kleine streepjes bloed gemengd. Uit het physisch onderzoek der borst vermoedde ik, dat in de toppen van beide longen eene holte aanwezig was, volgens mijne meening in genezing verkeerende, waarvoor pleitten het verschijnsel dat de matte percussie-toon zich niet uitbreidde de caverneuse reutelgeluiden zeer zwak waren, somtijds niet waar te nemen; voorts dat, zooals hierboven vermeld is, kalkconcrementen werden opgegeven, terwijl de sputa mij dik en weinig purulent voorkwamen. Ik vond den lijder dien dag zeer beangst en uitgeput te bed liggen. De omstanders verhaalden mij, dat hij anderhalf uur geleden, op de beste kamer zittende en sterk persende, plotseling eene enorme hoeveelheid bloed had gespuwd, terwijl men mij een kwispeldoor vertoonde voor de helft met helder rood bloed gevuld. Men had vóór mijne komst den patient reeds te bed gelegd en het bloedophoesten had opgehouden. Er werden alléén nog bloedige fluimen opgegeven. De pols was zeer klein en onder de linker clavicula werden sterke reutelgeluiden waargenomen. Ik schreef inwendig alumen voor met aq. lauro-cerasi en koude compressen op de linker borsthelft. Voorts verbood ik het spreken en raadde eene ligte voeding aan, en zoo mogelijk onbeweeglijkheid.

Gedurende de drie volgende dagen was de toestand vrij gunstig: geen koorts, de sputa, gedurende den derden dag geëxpectoreerd, waren slechts zeer weinig met bloed bedeed.

In den nacht van Zondag op Maandag werd ik ten 2½ uur weder tot hem geroepen. De persoon, die mij wekte, deelde mij mede, dat er weder eene bloedspuwing plaats had. Ik nam een inhalatie-toestel van Bergson mede en eene oplossing van ferri sesquichlorat. dr. i in aq. destill. unc. VIII, daarik wel vermoedde, dat het noodig zoude zijn, deze vloeistof in dampvorm te laten inademen. Ik vond den patient hoestende en telkens helder rood bloed opgevende, terwijl reeds eene aanmerkelijke hoeveelheid in het kwispeldoor aanwezig was. Met de grootste omzigtigheid werd de patient uit zijn bed in eene gemakkelijke houding op een' stoel geplaatst. Men begon de inhalatie van liquor stypticus met zeer vele tusschenpoozingen en zette ze zoo lang voort, tot

de patient slechts bloedige fluimen expectoreerde. Gedurende het inademen werd er slechts weinig gehoest; de haemoptoe werd er volstrekt geen oogenblik door verergerd. Ik verliet hem en raadde aan, om de twee uur dertig inademingen te doen en ze zeer langzaam te doen plaats hebben. Des anderen daags vernam ik, dat er geene haemoptoe meer had plaats gehad. Er werden alleen bloedige sputa opgegeven, hetgeen gedurende vier dagen voortging, terwijl inmiddels eene oplossing van dr. i ferri sesquichlorat cryst. op aq. destill. unc. vi ter inademing werd gebezigd, en daarenboven een decoct. Rhatanhiaae tot inwendig gebruik werd voorgeschreven. De krachten van den lijder verminderden intusschen zeer, zoodat ik op Vrijdag morgen, alzoo den vijfden dag na den tweeden aanval van haemoptoe, aanraadde niet meer te laten inhaleeren, te meer daar dit minder noodzakelijk scheen, omdat de sputa reeds minder bloederig begonnen te worden. Des namiddags ten twee ure rigtte de lijder zich plotseling in zijn bed overeind, hetgeen onmiddellijk gevolgd werd door eene hevige bloedspuwing. Toen ik twee uren daarna hem bezocht, vond ik hem in een' treurigen toestand, zeer ter neder geslagen weenende, uitgeput, met een' kleinen pols, klagende over benaauwdheid, een glas half met bloed gevuld naast zich, en van tijd tot tijd bloed opgevende. In de linker infraclaviculair-streek waren weder zeer sterke reutelgeruischen waar te nemen. Daar er niet aan te denken viel, den patient uit het bed te brengen, liet ik hem thans in het bed gedurende geruimen tijd de solutie van dr. i ferri sesquichlorati op aq. destill. unc. vi inhaleeren, tot dat het bloedspuwen had opgehouden, en dit om de twee uur voortzetten. Des avonds ten 11½ uur vond ik eene zeer benauwde ademhaling, met sterke reutelgeluiden, zoodat ik niet dacht den volgenden morgen den patient nog in het leven te zullen vinden. Gedurende den geheelen nacht werden om de twee uren de inhalaties voortgezet. Den volgenden morgen was ik zeer verheugd te vernemen, dat er geene bloedspuwing meer had plaats gehad, en dat er na de inhalaties slechts bloedige fluimen waren opgegeven. De inhalaties werden met inwendig gebruik van ratanhia

drie maal daags dertig maal voortgezet; de roode kleur der sputa verdween, de krachten namen allengs toe en thans, na verloop van zes weken, heeft er geen haemoptoë plaats gehad. Hoewel nog de kamer houdende, begint patient reeds weder eenige werkzaamheid van administrativen aard te verrigten en verkeert in een' toestand, als vóór de eerste haemoptoë aanwezig was.

2. Meijufvrouw M. ongeveer 35 jaar, geboren te Neufchatel in Zwitserland, gouvernante bij de familie F. aan de Bilt bij Utrecht, kwam mij in de maand Mei raadplegen over laryngeaallijden. Zij klaagde over keelpijn, hoesten, kortademigheid en slapeloosheid. Ook had zij dagelijks een' aanval van koorts. Zij was zeer bezorgd over haren toestand, daar haar vader aan keeltering was overleden. Bij laryngoscopisch onderzoek bleek, dat de teekenen van een' chronischen laryngeaal-catarrhus, algemeene roodheid en geringe slijmafscheiding aanwezig waren; geene ulceratieve processen waren er waar te nemen. In de infra- en supraclaviculaire streek verneemt men een zeer zwak respiratie-geruisch, het percussie-geluid is vol, de mededeeling der stem biedt aan beide zijden geen verschil. Ik schreef voor het gebruik van sulphas chinini en 's avonds eene morphine-poeder. Na eenige dagen kwam zij terug en deelde mij mede, dat zij des morgens bloed had gespuwd, ongeveer twee theelepeltjes, en dat dit reeds sedert eenige maanden plaats had. Haar vroegere geneesheer verzekerde haar, dat hieraan geen nadeel voor de gezondheid verbonden was; daarom gaf zij er weinig acht op. Nogmaals de borst onderzoekende, nam ik geen reutelgeruisch waar, noch cripitatie-geluid, de hartstoot was zeer sterk en de hartstoonen duidelijk en over de geheele borst te hooren.

Ik vermoedde, dat de oorzaak der haemoptoë in een tuberculeus proces der longen gelegen was, hoewel ik voor deze verklaring geene afdoende physische teekenen had waargenomen. Ik liet inhalaties van tannine, in water opgelost, verrigten en eene week voortzetten, — echter zonder blijkbaar gevolg, waarom ik deze oplossing met eene van een drachma ferri sequi chlorati crystall. in 10 ons water verwisselde, daar het haar niet mogelijk was

eene sterkere in te ademen. Ik gaf haar den raad, hiermede acht dagen voort te gaan en driemaal daags vijftien inademingen te doen. Spoedig hield het bloedspuwen op. Ik liet de inhalaties nog eenigen tijd voortzetten, en hoorde niets meer van de patiente tot in het laatst van de maand Mei, toen zij mij weder bezocht en mij mededeelde, dat, na eenigen tijd te 's Hage te hebben doorgebracht, waar zij veel beweging had genomen en zich boven mate had vermoeid, de bloedspuwing was teruggekeerd. Ik vond haar zeer vermagerd; de pols was zwak en haar uitzigt zeer bleek. Ik raadde haar aan, de inademingen getrouw voort te zetten, met eene solutie van 1 dr. op 8 ons water: het gevolg was, dat de bloedspuwing spoedig weder ophield. In Augustus haar nog eens ziende, vond ik haren toestand aanmerkelijk beter; zij had gedurende twee maanden geen bloed meer opgegeven. In het laatst dier maand begon het weder, hetgeen zij mij schriftelijk meldde en waarop ik haar den inhalatie-toestel weder toezond. In een schrijven van den 23sten Sept. gaf zij mij weder bericht omtrent haren toestand. Ditmaal was het bloedspuwen zeer hardnekkig geweest, echter ten gevolge van vlijtig inademen ten slotte weder geweken; na het ophouden had zij de inhalaties geruimen tijd voortgezet. »Nu voel ik mij,» zoo schreef zij, »zeer »welvarende en kan veel doen, zonder vermoeid te worden; — het »komt mij zelfs voor, dat ik veel gemakkelijker ademen kan »dan het mij voor langen tijd mogelijk was.» Sedert vernam ik niets meer van haar. Daar zij echter het inhalatie-apparaat sedert niet meer gebruikt heeft, mag ik besluiten, dat er in vier maanden geen haemoptoë meer heeft plaats gehad.

3. Mejufvr. C. N. de T., oud 25 jaar, vervoegde zich in de maand Mei bij mij, om hulp te zoeken voor een haemoptoë, waaraan zij reeds sedert een half jaar lijdende was. Zij scheen hare kwaal niet erg te tellen; want men had er bij haar op moeten aandringen, dat zij geneeskundige hulp zou gaan zoeken. Zij gaf op zeer onregelmatige tijden bloed op. Dan eens geschiedde het alle dagen, dan weder was er eene tusschenpozing van veertien dagen. De hoeveelheid bedroeg een half theekopje; het werd

met een weinig hoesten verwijderd. De borst was zeer plat; maar zekere teekenen van tuberculosis pulmonum waren er niet waar te nemen. Na eenigen tijd, ongeveer veertien dagen, eene oplossing van ferrum sesquichlor. cryst. in unc. vi aq. destill. te hebben ingeademd, hield het bloedspuwen op. Sedert zes maanden is het niet teruggekeerd. Liquor stipticus, inwendig toegediend, was zonder gevolg gebleven.

De hier medegedeelde gevallen leveren wel het bewijs, dat zeer hardnekkige bloedingen uit de luchtwegen door de inhalatie der chloorijzeroplossing kunnen worden tot staan gebracht. Zij hebben ons daarenboven geleerd dat het inademen op zich zelf geen aanleiding geeft tot oogenblikkelijke verergering, en dat, wanneer men eenige voorzigtigheidsmaatregelen neemt, (niet te groote concentratie der oplossing, niet te korte afstand des lijdens van den inademingstoestel), het hoesten hierdoor niet meer wordt opgewekt. Wij gelooven, dat daar, waar bij eene gevaarlijke bloeding uit de luchtwegen geneeskundige hulp wordt ingeroepen, deze methode van behandeling terstond moet worden aangewend, en dat het zaak is, dat elk geneeskundige zoodanige inrigting gereed hebbe, waarmede hij een zoo gevaarlijk ziekteverschijnsel bedwingen, en, zoo doende, welligt menig leven redden of verlengen kan.

Utrecht, 28 December.

